

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF ROBERT G. MANGION
ONOR. IMĦALLEF GRAZIO MERCIECA**

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 22 ta' Ottubru 2024

Numru : 2

Rikors numru 745/2014/1 FDP

Anna Attard

v

Malta Public Transport Services (Operations Limited)

Mapfre Middlesea p.l.c. ġia Middlesea Insurance p.l.c. (C-5553)

Allcare Insurance Agency għal kull interess li jista' jkollha

Il-Qorti

1. Din hija sentenza dwar appell imressaq mill-attriċi wara deċiżjoni tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili mogħtija nhar it-13 ta' Jannar 2021. F'dik is-sentenza l-Ewwel Qorti laqgħet it-talbiet tal-attriċi u ddikjarat lil Mapfre Middlesea plc, ġia Middlesea Insurance plc, u Malta Public Transport

Services (Operations) Limited responsabbli għall-inċident li seħħ fl-24 ta' Ottubru 2012 u għad-danni kollha li, bħala konsegwenza tal-istess inċident, ġarrbet l-attriċi Anna Attard. L-Ewwel Qorti ordnat lill-intimati, ħlief lil Allcare Insurance Agency li ġiet illiberata mill-osservanza tal-ġudizzju, jħallsu lill-attriċi sbatax-il elf, tmien mija u sitta u sittin ewro u ħamsin ċenteżmu (€17,866.50) f'danni. Appellat l-attriċi fir-rigward tal-kumpens likwidat.

Daħla

2. L-attriċi ressqet is-segweni talbiet:

“a. Tiddikjara lill-intimati u/jew min minnhom unikament responsabbli għall-inċident deskritt u għad-danni kollha li bħala konsegwenza tal-istess inċident ġarrbet ir-rikorrenti;

b. Tillikwida d-danni kollha tar-rikorrenti, occorrendo bl-opra ta' periti nominandi;

c. Tikkundanna lill-intimati u/jew min minnhom u s-soċjeta' assikuratriċi sabiex ir-rikorrenti tiġi mħallsa dak l-ammont li jiġi ddikjarat bħala dovut lilha in konformita mad-danni sofferti.

Bl-ispejjeż, komprizi dawk tal-ittra ufficċjali tal-26 ta' Novembru, 2012, u ma dan l-att għan-notifika tal-assikurazzjoni tal-intimata skond il-Kap. 104 tal-Liġijiet ta' Malta u bl-imgħax legali kontra l-istess intimati sa mid-data tal-ittra ufficċjali minn issa ngunti għas-subizzjoni.”

3. L-attriċi ressqet it-talbiet suesposti abbażi tas-segweni premessi:

“1. Illi fl-24 ta' Ottubru, 2012 għal ħabta tat-tlieta ta' wara nofs in-nhar (3pm), waqt li r-rikorrenti kienet passiġġiera fuq xarabank bi proprjeta' ta' ARRIVA Malta, illum Malta Public Transport Services (Operations Limited), misjuqa minn xufier ta' l-istess ARRIVA Malta fir-rota mill-Belt Valletta direzzjoni lejn Haż-Żebbuġ (Malta), skidjat bir-riżultat li ħabtet ġewwa l-monument ta' Portes de Bombes il-Furjana bil-konsegwenza li

ġew ikkaġunati feriti ta' natura permanenti lir-rikorrenti;

2. Illi għall-inċident u konsegwenzjali danni jaħtu unikament l-intimati minħabba negliġenza, imprudenza, imperizja, traskuraġni u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tat-traffiku.

3. Illi bħala konsegwenza ta' dan l-inċident, r-rikorrenti ġarrbet 'damnum emergens' li jinkludu spejjeż ta' tobba, speċjalisti u mediċini, telf ta' xogħol u telf ieħor kif ser jirriżulta waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża, riċevuti li jinsabu fil-pussess tar-rikorrenti sal-mument tal-intavolar tal-kawża de quo qegħdin jiġu annessi u mmarkati Dok. 'A1' sa Dok. 'A';

4. Illi bħala konsegwenza tal-ġrieħi gravi li ġarrbet l-esponenti kawża tal-istess inċident, ir-rikorrenti Anna Attard sofriet ukoll 'lucrum cessans' minħabba d-debilta permanenti ta' 10% kif ċertifikati minn Mr Raymond Debono, rapport anness u mmarkat Dok. 'B', u 5% kif ċertifikat minn Mr Massimo Abela, rapport anness u mmarkat Dok. 'C', in toto debilita permanenti ta' 15% li ġiet riskontrata u aċċertata mir-rapporti kif indikati;

5. Illi permezz ta' ittra uffiċċjali datata 26 ta' Novembru, 2012, ir-rikorrenti nterpellat lill-intimati sabiex jersqu għal-likwidazzjoni u ħlas tad-danni iżda dawn baqgħu inadempjenti, kopja ta' l-ittra uffiċċjali qiegħda tiġi annessa, eżebita u mmarkata Dok. "D";

4. L-intimata Allcare Insurance Agency ressqet is-segwenți risposta:

"1. Illi preliminarjament, is-soċjeta' intimata Allcare Insurance Agency Ltd mhijiex il-leġittimu kuntradittur fil-kawża odjerna;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost trid tipprova d-danni realment subiti minnha;"

5. L-intimata Malta Public Transport Services (Operations Limited)

ressqet is-segwenți risposta:

"1. Illi preliminarjament, is-soċjeta' intimata Malta Public Transport Services (Operations) Ltd mhijiex il-leġittimu kuntradittur fil-kawża odjerna;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost trid tipprova d-danni realment subiti minnha;"

6. L-intimata Mapfre Middlesea plc ġia Middlesea Insurance plc

ressqet is-segwenți risposta:

“1. Illi r-responsabbilta' tal-esponenti [qua assikuratriċi tal-vettura] għall-incident mertu ta' din il-kawża mhijiex qed tiġi kkontestata;

2. Illi dak li qiegħed jiġi kkontestat huwa l-quantum tad-danni li ġie pretiż mir- rikorrenti fin-negozjati ta' qabel infetħu l-proċeduri odjerni;

3. Illi s-socjeta' intimata qiegħda ukoll tikkontesta l-persentaġġ tad-diżabilita' li ġie stabbilit mill-esperti mediċi mqabbdha mir-rikorrenti;

4. Illi mingħajr prepudizzju għas-suespost, ir-rikorrenti trid għalhekk tipprova d-danni realment subiti minnha;”

7. L-Ewwel Qorti ddeċidiet li:

*“**Tilqa'** l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjeta' Allcare Insurance Agency Limited u tiddikjara illi ma hijiex il-legittimu kontradittur,*

***Tiċħad** l-eċċezzjonijiet ta' l-intimati Mapfre Middlesea plc ġia' Middlesea Insurance plc u Malta Public Transport Services (Operations) Limited, u għalhekk;*

***Tilqa' t-talba** attriċi billi:*

***Tiddikjara** lill-intimati Mapfre Middlesea plc, ġia' Middlesea Insurance plc, u Malta Public Transport Services (Operations) Limited responsabbli għall-incident meritu tar-rikors odjern li seħħ fl-24 ta' Ottubru 2012 u għad-danni kollha li, bħala konsegwenza tal-istess incident, ġarrbet ir-rikorrenti Anna Attard;*

Tillikwida** d-danni dovuti lir-rikorrenti mill-intimata Mapfre Middlesea plc, bħala assikuratriċi tax-xarabank propjeta' tas-soċjeta' Malta Public Transport Services (Operations) Limited, fl-ammont ta' **sbatax-il elf, tmien mija u sitta u sittin Euro u ħamsin ċenteżmu (€17,866.50).

***Tikkundanna** lis-soċjeta' intimata Mapfre Middlesea plc, bħala assikuratriċi tax-xarabank propjeta' tas-soċjeta' Malta Public Transport Services (Operations) Limited, tħallas l-ammont ta' **sbatax-il elf, tmien mija u sitta u sittin Euro u ħamsin ċenteżmu (€17,866.50)** in linea ta' danni kif fuq stabbilit.*

***Spejjeż** tal-proċeduri odjerni ikunu kollha a kariku ta' l-intimati għajr għall-ispejjeż tas-soċjeta' Allcare Insurance Agency Limited, illi għandhom ikunu a kariku tar-rikorrenti.*

***Imghax** jiddekorri mid-data tas-sentenza sad-data tal-pagament effettiv.”*

8. L-attriċi ressqet appell nhar it-2 ta' Frar tal-2021 unikament fuq l-

ammont ta' danni stabbiliti għaliex tisħaq li kellu jiġi likwidat ammont ogħla minn dak likwidat. Is-socjetajiet Mapfre Middlesea plc u l-Malta Public Transport (Operations Ltd) ressqu risposta kongunta għar-rikors tal-appell nhar il-25 ta' Frar tal-2021.

Konsiderazzjonijiet Legali

9. Permezz tal-uniku aggravju tagħha l-attriċi tilmenta li l-Ewwel Qorti għamlet apprezzament żbaljat tal-provi meta illikwidat id-danni għaliex naqset milli tikkonsidra fatti saljenti mill-provi esebiti, u li l-Ewwel Qorti kellha tillikwida danni ogħla. Tisħaq li minħabba l-inċident, l-attriċi qed tbatu u ser tkompli tbatu minn diżabilità permanenti kif ġie kkonstatat mill-esperti mediċi. Tisħaq li minħabba l-komplessità li ġgħib magħha tali diżabilità permanenti, is-saħħa fiżika tal-appellanta baqgħet sejra lura u dan anke wara li ġiet deċiżja s-sentenza appellata. Dan qed jingħad għaliex hi ssostni li l-Ewwel Qorti naqset milli tikkonsidra illi kull espert li tqabbd irrelata fuq il-ħsara u l-inkonvenjenza li ser tibqa' tbatu l-attriċi.

10. Tisħaq li r-rapporti mediċi saru fuq medda ta' ħames snin bejn l-2013 u l-2018 u li għalkemm l-esperti kellhom xi divergenzi kien hemm konsistenza waħda u ċjoè li l-attriċi ser tibqa' tbatu minn problemi li lanqas biss jistgħu jiġu kwantifikati. Tisħaq li:

- a. Mr Raymond DeBono, fir-rapport tiegħu tal-4 ta' Jannar 2013, spjega li l-attriċi ma tistax tiegħu ħsieb id-dar tagħha minħabba

uġigħ u nuqqas ta' moviment fil-polz u tali korriment jaffettwa l-impjeg tal-attriċi;

- b. Mr Massimo Abela, fir-rapport tiegħu tad-19 ta' Diċembru 2013, spjega li *"this in all probability signifies permanent, axonal, damage to the nerve".* *This damage may in the future lead to the development of post-traumatic osteoarthritis*";
- c. Mr Joseph Briffa, fir-rapport tiegħu tas-7 ta' Novembru 2015, spjega li l-problemi mediċi jistgħu jittaffew b'intervent kirurġiku iżda li dan l-intervent itejjeb is-sintomi ta' ssikkar u jtejjeb id-dehra iżda ma jneħħix il-merk. Li l-użu tal-*laser* sabiex il-merk jidher anqas ma jkollux riżultat garantit għax hemm riskju fil-kambjament tal-kulur tal-ġilda ta' madwar il-merk *stante* li dan qiegħed f'parti prominenti tal-wiċċ u sabiex dan jinħeba hemm bżonn l-użu ta' kożmetiċi tul ħajjet l-appellanta;
- d. Mr Simon DeGabriele, fir-rapport tiegħu tas-26 ta' Jannar 2019, spjega li *"all above scars in the upper limb cause pain and discomfort on strenuous manual work. Her daily activities are slightly hindered by the pain left on her wrist scars"*;
- e. Mr Mario Vella, fir-rapport tiegħu tas-16 ta' Ottubru 2018, qal li *"patient feels the sensation that she cannot open her eye fully..there is also some numbness on the sides of the laceration..Based on these findings there is a permanent residual defect in the movement of her left eye lift i.e. there is*

a 2mm difference in the movement of the upper eye lid apart from the permanent scar to the face.”

11. Konsegwentement targumenta li s-saħħa tagħha baqgħet sejra lura u tinsab f'sitwazzjoni fejn sfortunatament is-saħħa fiżika tagħha hija agħar u b'hekk l-Ewwel Qorti kellha tagħmel dawk il-konsiderazzjonijiet kollha biex ikun hemm *restitutio in integrum* u l-Qorti kellha tikkonsidra x-xkiel futur li ser ikollha u dan anke b'referenza għall-Artikolu 1045(2) tal-Kodiċi Ċivili.

12. L-appellati Mapfre Middlesea plc u l-Malta Public Transport Operations Ltd wiegħbu li l-baži tal-appell odjern mhuwiex ċar u li ma jirriżultax li l-Ewwel Qorti għamlet apprezzament ħażin tal-provi kif tallega l-attriċi u li l-attriċi ma ressqet l-ebda argument validu biex tiġi varjata s-sentenza tal-Ewwel Qorti. Li biex waslet għad-deċiżjoni tagħha, l-Ewwel Qorti straħet fuq ir-rapporti tal-esperti u użat il-prinċipji stabbiliti fil-ġurisprudenza tagħna, fosthom il-formula ta' **Butler v Heard**.

13. Jargumentaw li filwaqt li l-attriċi tuża l-argument ta' diżabilità permanenti biex titlob żieda fil-kumpens, kienet minħabba l-istess diżabilità permanenti li hi ngħatat kumpens għall-telf ta' qligħ futur (*lucrum cessans*) u huwa argument frivolu u vessatorju li l-appellanta qed tippretendi li għandu jiżdied il-kumpens bla ma tispjega kif l-Ewwel Qorti għandha tasal għal dan. Jitolbu li għandhom jiġu imposti fuq l-attriċi

spejjeż addizzjonali.

14. L-Ewwel Qorti għamlet is-segweni konsiderazzjonijiet relevanti:

“Damnum Emergens

28. Jirriżulta illi bħala *Damnum Emergens*, ir-rikorrenti ippreżentat riċevuti dwar spejjeż minnha inkorsi riżultat tal-inċident, liema spejjeż ammontaw għal elf, tlett mija u dsatax-il Euro u disgħa u tletin ċenteżmu (€1,319.39), u li ġew aċċettati bħala dovuti mis-soċjeta' intimata *Mapfre Middlesea plc* u għalhekk ma hemmx kontestazzjoni dwar dan l-ammont.

Lucrum Cessans

29. Jirriżulta illi l-kontestazzjoni prinċipali bejn il-partijiet tirrigwarda l-entita tal-ammont li għandu jiġi likwidat bħala *Lucrum Cessans*. - Introjtu

30. Jirriżulta, mid-dokumentazzjoni ppreżentata mir-rikorrenti flimkien mar-rikors promotur, illi l-introjtu tar-rikorrenti kien kif ġej: a. Għas-sena 2009 - €15,819.44

b. Għas-sena 2010 – ebda dokumentazzjoni ma ġiet ippreżentata

c. Għas-sena 2011 - €16,506.49

d. Għas-sena 2012 – €16,918.46

31. Jirriżulta illi l-inċident odjern seħħ fl-24 ta' Ottubru 2012, u għalhekk għal din il-Qorti jgħodd biss l-introjtu illi r-rikorrenti kienet tipperċepixxi fid-data tal-inċident, ossija fis-sena 2012.

32. Jirriżulta illi s-soċjeta' intimata *Mapfre Middlesea plc* tikkontendi li minn tali introjtu, r-rikorrenti kellha tnaqqas kemm it-Taxxa mħallsa kif ukoll il-Flas tas-Sigurita' Soċjali.

33. Il-Qorti tosserva illi, a tenur tal-Artikolu 1045 (1) tal-Kap 16, il-Ligi tipprovdi li persuna responsabbli għandha twieġeb għal “telf tal-paga jew qliegħ ieħor attwali”.

34. Jirriżulta, għalhekk, illi mill-introjtu indikat mir-rikorrenti għandu jitnaqqas dak li tħallas mir-rikorrenti bħala Taxxa u Kontribuzzjoni tas-Sigurta' Soċjali.

35. Jirriżulta, għalhekk, illi l-introjtu tar-rikorrenti fis-sena 2012 li għandu jitqies minn dina l-Qorti għandu jkun ta' €13,746,31, wara t-tnaqqis ta' €1505 Taxxa u €1,667.15 NI. - Rata ta' Inflazzjoni

36. Jirriżulta illi tali paga trid tiġi aġġustata biex tagħmel tajjeb għar-rata ta' inflazzjoni, u skond ġurisprudenza nostrana, għandhom jitqiesu l-medja ta' l-añħar ħames snin. Jirriżulta illi fl-añħar ħames snin ir-rata tal-

- inflazzjoni kienet kif ġej: a. 2015 – 1.10%*
- b. 2016 – 0.64%*
- c. 2017 – 1.37%*
- d. 2018 – 1.16%*
- e. 2019 – 1.64%*

37. Jirriżulta, għalhekk, illi l-medja tar-rata tal-inflazzjoni li għandha tiġi kkunsidrata mill-Qorti huwa ta' 1.18% - Multiplier

38. Jirriżulta illi, fil-mument tal-inċident, ossija fl-24 ta' Ottubru 2012, ir-rikorrenti kellha tnejn u ħamsin sena (52) u jirriżulta illi tirtira fl-eta' ta' ħamsa u sittin sena (65), bir-riżultat illi kien fadallha tlettax-il sena taħdem dakinhar tal-inċident.

39. Jirriżulta illi s-soċjeta intimata tikkontendi illi, fil-każ odjern, għandhom jiġu stabbiliti r-regoli kif sugġeriti fil-kawża Spiteri vs Fava deciża fis-26 ta' Novembru 2012.

40. Jirriżulta, madanakollu, illi r-regoli fuq stabbiliti ġew redatti meta l-ħajja lavorattiva kienet ta' wieħed u sittin sena (61), fattur illi illum il-ġurnata nbidel fejn persuna għandha taħdem sa ħamsa u sittin sena (65).

41. Jirriżulta wkoll illi minn dakinhar tal-akkadut, għaddew aktar mit-tmien snin (8) ikkonsidrati fl-iskeda fuq redatta, w r-rikorrenti għadha taħdem – għalhekk, ikun aktar opportun illi titqies bħala multiplier in-numru ta' snin wara l-inċident sakemm ir-rikorrenti toħroġ bil-pensjoni, ossija tlettax-il sena (13).

- Bażi tal-Paga

42. Jirriżulta, minn dak fuq stabbilit, illi l-paga li għandha titqies għal fini tal-kalkoli dwar il-paga li għandha titqies mill-Qorti għal kalkoli finali, hija dik tas-sena 2012, ossija tlettax-il elf, sebgħa mija u sitta u erbgħin Euro u wieħed u tletin ċenteżmu (€13,746.31) wara li tnaqqset it-taxxa mħallsa.

43. Jirriżulta illi r-rata tal-inflazzjoni li għandha tiġi kkunsidrata għandha tkun ta' 1.18%.

44. Jirriżulta illi l-multiplier fuq stabblit huwa ta' tlettax-il sena (13)

45. Jirriżulta, għalhekk, illi l-valur komplessiv tar-rata tal-inflazzjoni ta' 1.18% fuq id-dħul nett ta' €13,746.31 għal 13-il sena għandu jkun ta' elfejn, mija u tmien Euro u sitta u sittin ċenteżmu (€2,108.66).

46. Sabiex il-Qorti tasal għall-ammont ġust illi għandu jiġi kkunsidrat finalment għal fini ta' komputazzjoni, il-Qorti trid taqbad id-dħul nett tas-sena 2012, ossija €13,746.31, żżid miegħu l-istess dħul miżjud bil-kalkolu tar-rata tal-inflazzjoni, ossija € 15,854.97, u tasal għal media billi,

wara li tgħaqqadhom flimkien u ġġib is-somma ta' €29,601.28, tipproċedi billi tiddividieh fi tnejn, bir-riżultat ikun ta' €14,800.64.

47. Jirriżulta, għalhekk, illi l-baži tal-paga illi ser tintuża għal fini ta' komputazzjoni finali għandha tkun ta' erbatax-il elf u tmien mitt Euro u erbgħa u sittin ċenteżmu (€14,800.64).

- Rata ta' Diżabbilta'

48. Jirriżulta illi r-rikorrenti ikkontendiet illi sofriet diżabbilta kemm ta' natura ortopedika, kif ukoll ta' natura ta' sfreġju f'wiċċha u danni oftalmoġiċi f'għajnejha riżultat tal-isfreġju.

49. Jirriżulta illi r-rikorrenti ipprezentat rapport ex-parte tal-Kirurgu Mr Massimo Abela fejn ikkalkola d-danni ortopediċi fl-ammont ta' ħamsa fil-mija (5%), għal liema rapport is-soċjeta' intimata Mapfre Middlesea plc qablet.

50. Jirriżulta wkoll illi, wara li s-soċjeta' intimata ma qablitx mal-konklużjonijiet tar-rapport ex-parte tal-Kirurgu Mr Raymond DeBono, saru rapporti, l-ewwel mill-Kirurgu Joseph E Briffa, li dwarhom il-partijiet ma qablux, u eventwalment saru rapporti mill-Kirurgu Estetiku Mr Simon De Gabriele u mill-Kirurgu Oftalmoġiku Mr Mario Vella.

51. Jirriżulta illi, skond ir-rapport tal-Kirurgu Mr Simon De Gabriele, huwa kkalkola d-danni estetici li sofriet ir-rikorrenti fl-ammont ta' sitta fil-mija (6%).

52. Jirriżulta illi, skond ir-rapport tal-Kirurgu Mr Mario Vella, huwa kkalkola d-danni fl-għajnejn tar-rikorrenti fl-ammont ta' erbgħa fil-mija (4%).

53. Jirriżulta illi ebda mill-partijiet ma kkontestaw tali konklużjonijiet.

54. Jirriżulta illi l-partijiet t-tnejn qablu illi, fil-każ odjern, stante illi hemm varji diżabilitajiet stabbiliti, ikun opportun illi jitqies dak illi ġie deskritt bħala 'weighted average' fid-Draft Regulations for Assessment of Damages for Death or Incapacity, ippublikati mill-Ministeru tal-Ġustizzja fis-sena 2010 iżda qatt attwalment redatti f'liġi.

55. Jirriżulta illi ż-żewġ partijiet qablu illi l-'weighted average' tkun ta' 10% u, in vista ta' tali qbil, il-Qorti tara illi għandha tapplika, bħala rata ta' diżabbilta' r-rata ta' għaxra fil-mija (10%).

- Lump Sum Deduction

56. Jirriżulta illi s-soċjeta' intimata tqis illi l-Qorti għadha tnaqqas il-valur ta' għoxrin fil-mija (20%) stabbilita fil-ġurisprudenza nostrana riżultat tal-fatt illi ser titħallas 'lump sum' lir-rikorrenti in linea ta' danni.

57. Il-Qorti tosserva illi, fil-gurisprudenza nostrana, ddaħħlet ukoll prassi illi, wara tlett snin, minn tali persentaġġ jibda jitnaqqas percentwali ta' tnejn fil-mija (2%) sabiex jiġi penalizzat id-dewmien tal-proċeduri.

58. Fil-każ odjern, jirriżulta illi d-dewmien kien dovut għal fatt illi s-soċjeta' intimata oġġezzjonat inizjalment għar-rapport tal-Kirurgu Mr Raymond De Bono illi kien qies diżabbilta' ta' għaxra fil-mija (10%) għal danni estetici u psikoloġici.

59. Jirriżulta illi, eventwalment, wara diffikultajiet varji dwar nomini ta' esperti, r-rapporti mgħoddija lill-Qorti w aċċettati mill-partijiet wrew illi r-rikorrenti kellha diżabbilta' ta' sitta fil-mija (6%) estetikament u erbgħa fil-mija (4%) oftalġikament, li jagħmel total ta' għaxra fil-mija (10%) – l-istess persentaġġ illi oriġinalment kienet oġġezzjonat għalih is-soċjeta' intimata.

60. Għalhekk, il-Qorti ma tistax tqis t-trapass ta' tant żmien bħala dovut unikament għall-aġir tar-rikorrent, iżda huwa wkoll riżultat tal-oġġezzjoni inizjali tas-soċjeta' intimata.

61. Jirriżulta illi l-kawża ilha għaddejja għal aktar minn sitt snin, u għalhekk tqis illi jkun opportun illi titnaqqas persentaġġ għat-tlett snin 'l hinn minn l-ewwel tlett snin, ossija sitta fil-mija (6%) mill-persentaġġ tal-lump sum, u għalhekk il-lump sum deduction għandu jkun ta' erbatax fil-mija (14%).

- Kalkoli Finali

62. Tenut kont ta' dak kollu fuq ġia' kkunsidrat, għandhom jirriżultaw s-segwent elemententi sabiex isir il-kalkolu finali:

- a. Ir-Rata ta' Diżabbilta' hija ta' għaxra fil-mija (10%)
- b. Il-Multipier huwa ta' tlettax (13)
- c. Il-baži tal-paga hija ta' erbatax-il elf u tmien mitt Euro u erbgħa u sittin ċenteżmu (€14,800.64)
- d. Il-lump sum deduction għandu jkun ta' erbatax fil-mija (14%)

63. Ikkunsidrati dawna il-fatturi kollha, l-kalkolu għal Lucrum Cessans għandu jkun ta' €14,800.64 x 10% x 13 li minnu jitnaqqas 14%, bit-total ikun ta' sittax-il elf, ħames mija u sebgħa u erbgħin Euro u tnax-il ċenteżmu (€16,547.12).

64. Magħdud ma' tali somma, għandhom jiziedu l-ammont ta' elf, tlett mija u dsatax-il Euro u disgħa u tletin ċenteżmu (€1,319.39) ġia stabbiliti bħala Damnum Emergens.

65. Għalhekk, d-danni totali illi għandhom jiġu likwidati a favur tar-rikorrent jammontaw kompleksivament għal sbatax-il elf, tmien mija u

sitta u sittin Euro u ħamsin ċenteżmu (€17,866.50)...>>”

15. **Din il-Qorti tikkonsidra** illi fil-każ odjern l-attriċi *qua* appellanta mhux tilmenta minn xi figura li waslet għaliha l-Ewwel Qorti, la f'dik li hija rata ta' diżabilità (infatti din il-Qorti rat ukoll l-opinjoni ta' diversi esperti mediċi u li dawn wasslu għall-persentaġġ ta' diżabilità ferm simili għal xulxin f'diversi stadji tal-kawża odjerna); la fir-rigward tal-*multiplier*, la fir-rigward tal-bażi tal-paga, u anqas fir-rigward tal-*lump sum deduction*. Din il-Qorti tinnotta wkoll li l-attriċi ma tilmentax anqas mill-applikazzjoni tal-formula utilizzata mill-Ewwel Qorti biex waslet għall-ammont ta' kumpens likwidat.

16. Tassew l-ilment tal-attriċi huwa mibni fuq il-fatt li fil-futur is-saħħa tagħha tista' taggrava u li dan l-Ewwel Qorti ma kkunsidratux. Madankollu din il-Qorti tqis li mhuwiex minnu li l-Ewwel Qorti ma kkunsidratx telf futur u dan peress li l-maġġorparti tal-kumpens mogħti mill-Ewwel Qorti huwa fil-fatt rappreżentattiv tal-*lucrum cessans* u ċjoè kif jipprovdi l-Artikolu 1045 stess <<... *t-telf ta' qligħ li tbat i quddiem minħabba inkapaċità għal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-għemil seta' jġib: ..>>; għall-liema l-Ewwel Qorti waslet billi ħadmet il-formula bbażata fuq rata ta' diżabilità, paga u *multiplier* (*oltre t-tnaqqis lump sum*).*

17. Konsegwentement ma jregġix l-argument tal-attriċi li l-Ewwel Qorti ma kkunsidratx it-telf futur li ser iġġarrab u dan meta d-danni likwidati huma fil-maġġorparti kkalkulati fuq telf futur.

18. L-appellata tagħmel referenza għall-Artikolu 1045 tal-Kodiċi Ċivili, biex tissostanzja l-argument tagħha, imma din il-Qorti tqis li l-Ewwel Qorti applikat id-dettami tal-istess Artikolu 1045 b'mod preċiż fil-kalkolu tagħha u dan meta kkundannat lill-appellati jwieġbu għal dawk id-danni frott l-incident (*damnum emergens*) u kemm għat-telf ta' qligħ li ser tbat i 'l quddiem l-attriċi minħabba d-dizabilità kkonstatata. Tqis li l-Ewwel Qorti qieset sew iċ-ċirkostanzi tal-każ odjern u ma għamlitx xi apprezzament żbaljat kif tishaq l-attriċi.

19. Din il-Qorti tagħmel referenza għal dak li saħqet il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, presjeduta mill-Imħallef Joseph R. Micallef fil-kawża fl-ismijiet **Evan Xuereb vs Vincent Spalding et**, deċiża nhar l-10 ta' Lulju 2003 (mhux appellata):

*“Illi dwar it-tieni kap ta' *lucrum cessans* reklamati mill-attur, irid jingħad li dan jippreżenta għadma aktar iebsa għall-Qorti biex tasal għal-likwidazzjoni xierqa u mistħoqqa. Dan għaliex l-attur qiegħed jgħid li 'l quddiem sejjer ikollu jnaqqas mill-ħidma didattika tiegħu minħabba l-ħsara li garrab fil-għajn il-leminija bis-saħħa tal-incident. Id-diffikulta' titnissel fuq żewġ livelli: fl-ewwel lok, billi tali eventwalita' jew biżgħa, ukoll jekk probabbli, ma humiex konkretament pruvati f'dan l-istadju, u jistgħu jiddependu minn fatturi oħrajn li mhux marbutin mal-incident. **Fit-tieni lok, għaliex, kif diġa' ngħad, meta l-Qorti trid tasal biex tillikwida kumpens, trid timxi fuq kriterji kemm jista' jkun konkreti u mhux sempliċement konġetturali. Min-naħa l-oħra, huwa minnu li l-eżerċizzju ta' likwidazzjoni u għoti ta' kumpens għal telf ta' qligħ huwa minnu nnifsu wieħed li jiddependi minn estimi u pronostiċi li dwarhom ħadd ma jista' jkun ċert mija fil-mija sewwasew għaliex wieħed qiegħed jipprova jaqta' x'sejjer jiġri jew x'jista' jkun probabbli li jseħħ fil-ġejjieni(emfażi miżjuda);***

....

“Xi kittieba awtorevoli f'dan il-qasam ifissru l-multiplier bħala “a figure somewhat less than the number of years for which the loss is likely to

continue - that is, in a personal injury action, until the plaintiff's injuries cease to affect earnings or the plaintiff dies or retires. This figure is then reduced partly because of the 'contingencies' (i.e. that the plaintiff might not have lived or worked so long or might have lost earnings even if the accident had not occurred), and partly because the plaintiff is going to receive not an income but a capital sum which can be invested to produce an income. The multiplier is not the product of precise calculation, but of estimation in the light of the facts of the particular case and of other comparable cases."

20. Meqjus dan kollu, din il-Qorti ma tqisx li l-Ewwel Qorti kienet żbaljata fid-deċiżjoni tagħha u l-aggravju tal-attriċi bbażat fuq telf futur ieħor ipotetiku għal deterjorament f'saħħitha mhux pruvat bl-ebda mod.

Decide

21. Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddisponi mill-appell billi tiċħdu. Spejjeż kontra l-attriċi billi ma tqisx li għandhom jiġu imposti spejjeż addizzjonali kif indikaw l-appellati fir-risposta tagħhom.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Robert G. Mangion
Imħallef

Grazio Mercieca
Imħallef

Deputat Registratur
SS